

GONZÁLEZ CARRASCO, Mònica: *A Non-linear approach to psychological well-being in adolescence: some contributions from the complexity paradigm*. Girona: Documenta Universitaria, 2006. 140 p.

GRABULEDA, Josep [ed.]; BOSCH, Pere [et al.]: *Els Cruells: Josep Cruells i Santamaria (1902-1972), Joan Cruells i Buxadé (1930-1973)*. Girona: Rigau, 2006. 106 p.

QUANTER I FLAQUÉ, Ricard: *Caterina Albert i Paradís, Víctor Català, vista per un escalenc: Allò que les biografies no diuen*. L'Escalona: Ajuntament de l'Escalona/Girona/CCG Edicions, 2006. 278 p.

IGLÉSIES ASSOCIATS: *9 mesos de creativitat i comunicació*. Girona: Iglésies Associats, 2006. 251 p.

JUANOLA I TERRADELLES, Roser: *Educació del patrimoni. Visions interdisciplinàries: Arts, cultures, ambient*. Girona: Documenta Universitaria / Institut de Patrimoni Cultural, 2006. 90 p.

La construcció d'habitatges a les comarques gironines, 1988-2005. Girona: Col·legi d'Arquitectes Tècnics de Girona, 2006. 19 p.

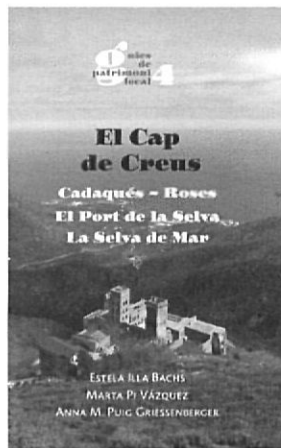
LAMUELA, Xavier; ANI, Virgíl [col.]: *El romanès: Estudi comparatiu entre la gramàtica del català i la del romanès*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2006 (2a ed.). 186 p.

LLEO, Lluís: *Edge: Exposició*. Girona: Fundació Caixa de Girona, 2006. 52 p.

LLINÀS, Joan; MERINO, Jordi: *Guia del patrimoni del Gironès*. Girona: Consell Comarcal del Gironès, 2006. 119 p.

LLORENS I RAMS, Josep M. [et al.]; MATAS I BALAGUER, Josep [dir.]: *La Comissió de Monuments Històrics i Artístics de la Província de Girona (1844-1981): Catàleg del fons documental*. Barcelona: Generalitat de Catalunya, 2006. 272 p.

LÓPEZ HERRERA, Josefina; MELÉNDEZ I FRIGOLA, Joaquim: *Cuaderno de prácticas de tratamiento digital de la señal*. Girona: Documenta Universitaria, 2006. 61 p.



tanmateix no oblida d'altres aspectes més costumistes, populars i anecdòtics.

Amb un intel·ligent ús del disseny, de les imatges, els gràfics i els plànols, s'ha aconseguit una obra compacta, que no fa concessions a l'efectisme. Al contrari, procura cenyir-se a les dades útils, a les fotografies descriptives i de localització, i usa un llenguatge concís, didàctic, fàcil de seguir.

A Catalunya, des de fa més d'un segle, hi ha una producció destacada de guies turístiques, per a excursionistes i per a visitants ocasionals. Diríem que aquesta mena d'obres són un dels productes bibliogràfics característics del país. Doncs bé, el nou número de la col·lecció Guies de Patrimoni Local és un digne exemple d'aquesta vocació catalana de guiar el visitant amb les millors eines disponibles: el cap de Creus i els seus atractius hi són condensats de manera admirable.

Dani Vivern

Fugint del feixisme

MAYMÍ RICH, Josep;

ROS NICOLAU, Josep;

TURRÓ VENTURA, Xavier.

Els refugiats de la Guerra Civil a les comarques del Gironès i el Pla de l'Estany (1936-1939).

Publicacions de l'Abadia de Montserrat. Barcelona, 2006.

La qüestió dels refugiats de guerra és un dels aspectes de la Guerra Civil que, tot i la seva transcendència, ha estat objecte de molt pocs treballs. Els estudis de caràcter generalista sobre el període es limiten a fer-ne esment. Únicament, fins a la data, cal remarcar un article sobre el fenomen en general, a càrrec de Jaume Fabre, i el treball de Juli Clavijo sobre els refugiats a Olot, ambdós esmentats a la bibliografia del llibre que ressenyem. *Els refugiats de la Guerra Civil a les comarques del Gironès i el Pla de l'Estany* n'ofereix dades més concretes. Els autors han pres com a camp de treball les actuals comarques del Gironès i el Pla de l'Estany (a l'època, aquesta segona era inexistente) i ens presenten un treball molt ben documentat sobre aquest fenomen, que tingué més importància de la que se li ha dedicat fins ara. Cal tenir en compte que l'arribada dels refugiats fou un dels primers contactes directes que els gironins tingueren amb la guerra. I



una altra qüestió ben diferent: fou el primer cop que molts d'aquests pobles conegueren el fenomen de la immigració.

Després de posar al dia el lector sobre la metodologia de treball emprada i sobre l'organització de l'assistència als refugiats, els autors ens presenten les dades resultants del seu buidatge (molt condicionat al que s'ha conservat en els arxius municipals), a nivell general i dividides per municipis: nombre de refugiats a cada municipi, sexe, edat, estat civil, nombre de famílies, professió, llocs d'origen i de procedència i data d'arribada. La major part dels refugiats procedien d'Euskadi —aquest col·lectiu va rebre un tractament especial per part de la Generalitat, fins al punt d'arribar a tenir un carnet de ciutadania basca—, Andalusia i Madrid. Tot i que la Generalitat havia estipulat que cada municipi hauria d'acollir un nombre de refugiats no superior al

10% del seu cens real, alguns municipis n'acolliren en un percentatge molt superior, sobretot Flaçà (44,35%), Bordils (21,96%) i Fontcoberta (19,63%), amb els problemes que representava per a aquests pobles tan petits acollir tanta gent de cop i volta en un context bèl·lic.

A més de quantificar el nombre de refugiats i les seves característiques personals, els autors n'han entrevistat alguns. Aquestes entrevistes permeten complementar el treball i tenir coneixement d'altres aspectes del fenomen: el camí d'arribada al lloc on s'instal·laren, com foren acollits, les seves relacions amb la població nadiua (no exemptes de conflictes), la seva vida després de la guerra...

En definitiva, coincidint amb el setantè aniversari de l'inici del cop d'estat feixista contra la República i la llibertat, ens trobem davant una obra fonamental, referència bàsica per a futures recerques sobre la qüestió (cal agrair que en el llibre es marquin unes oportunes pautes per a aquestes recerques) que esperem que vegin la llum aviat. Felicitem els autors per la feina feta i esperem que ben aviat ens aportin nous treballs sobre aquest període que tant ha condicionat l'evolució social del nostre país.

Joaquim Alvarado i Costa

Un polític empordanès massa oblidat

CAMPO I JORDÀ, Ferran del.

Carles Jordà i Fages. Un home de la terra.

Col·lecció Juncària. Ajuntament de Figueres / Diputació de Girona. Figueres, 2006.

Comentar un llibre biogràfic escrit per un autor relacionat familiarment amb el personatge sol fer certa ànsia. Per una banda sempre hi ha una ombra de sospita, potser lleu, que els llaços afectius juguin, sense voler-ho, una mala passada a la necessària objectivitat d'un estudi d'aquesta mena. Per l'altre costat hi ha el convenciment que ningú millor que un parent proper per tenir accés a una valuosa informació d'arxiu i també oral de l'entorn familiar propi que, sense cap mena de dubte, enriqueix el treball.

En aquest magnífic estudi biogràfic sobre Carles Jordà i Fages, realitzat pel seu nét Ferran del Campo i Jordà, el sòlid historiador que és l'autor ha sabut esquivar, en general, l'inevitable risc que la relació familiar i sentimental comporta, i alhora ha manejat encertadament la informació privilegiada a la qual al·ludim.

El treball s'ha escrit amb rigor professional, com ho demostra l'abundor de citacions i fonts



documentals esmentades. La introducció, un estudi de la família Jordà des del seu inici documentat, és igualment un repàs ràpid a la història de l'Empordà agrícola i fronterer, que emmarca perfectament l'evolució d'una família pagesa fins a esdevenir potents hisendats, industrials i banquers.

Possiblement aquest comentari s'hauria de centrar més en el mètode de recerca, l'estil i les fonts que no pas en el personatge, prou ben explicat en l'obra. Però penso que el principal interès del llibre rau en el personatge, rescatat mitjançant aquest assaig biogràfic d'un incompreensible i imperdonable oblit, tan sols justificable pel destí advers que va acompanyar moltes de les actuacions públiques de Carles Jordà, veritablement un home de la terra, com se subtitula l'obra.

Carles Jordà va ser un important polític catalanista que es mogué en l'òrbita

de personatges tan importants com Cambó i Prat de la Riba, que va evolucionar fins arrencar-se -juntament amb Carner (el seu gran amic personal), Nicolau d'Olwer o Rovira Virgili- amb Acció Catalana, opció que possiblement era la més correcta i intel·ligent, però la menys adequada per fer carrera política.

La personalitat política de Carles Jordà destaca per la seva honestat i les seves actituds ètiques, i n'és remarcable sobretot la seva darrera etapa com a home lliurat a la defensa del camp empordanès i català des de la Unió de Sindicats Agrícoles, la Cambra Agrícola de l'Empordà i altres iniciatives interessants però no reeixides, com el pantà de Crespià.

Estem davant d'un llibre imprescindible per conèixer l'agricultura empordanesa i catalana del darrer segle i per retrobar un personatge polític del país mereixedor d'un reconeixement públic que fins ara se li ha negat.

Cal felicitar l'autor per l'encert de biografiar serenament el seu avi, i les entitats editores per promoure'n la publicació.

Eduard Puig i Vayreda

